

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

**URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Muvekita 4, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 93 00, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Број:

**ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ
ЦЕНТРА ЗА УКЛАЊАЊЕ МИНА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ЗА 2007. ГОДИНУ**

Сарајево, мај 2008. године

САДРЖАЈ

I	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
II	НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ	4
1.	Увод	4
2.	Осврт на препоруке из Извјештаја о ревизији за 2006. Годину	4
3.	Систем интерних контрола	4
4.	Планирање буџета	5
5.	Усаглашеност за законима и правилима	6
5.1.	Јавне набавке	6
6.	Попис средстава и извора средстава	7
III	КОРЕСПОНДЕНЦИЈА	8

Прилог 1: Табела 1 "Извршења буџета за период од 01.01. до 31.12.2007. године".

Прилог 2: Коментар ВНМАС-а на Нацрт извјештаја

Прилог 3: Одговор Канцеларије за ревизију на коментар ВНМАС-а на Нацрт извјештаја

I Мишљење ревизора

Основа за ревизију

На основу Закона о ревизији институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број: 12/06) извршили смо ревизију финансијских извјештаја која се односе на годину која се завршава 31.12.2007. (Биланса стања, Посебних прегледа уз Билансу стања и Анализе извршења буџета) у **Центру за уклањање мина у Босни и Херцеговини** (у даљем тексту: **ВНМАС**).

Одговорност менаџмента/ревизора

Руководство ГП одговорно је за припрему финансијских извјештаја, законитост извршених трансакција и намјенско кориштење средстава. Руководство је такође одговорно за увођење система интерних контрола којима се обезбјеђује поуздано управљање јавним средствима.

Наша одговорност, као екстерног ревизора, прописана је Законом о ревизији, стандардима ревизије и етичким кодексом за ревизоре јавног сектора.

Сходно томе, наша одговорност је изражавање мишљења о томе да ли су финансијски извјештаји поуздани и да ли биланса у потпуности одражава резултате извршења буџета. Такође, наша одговорност је да процијенимо да ли руководиоци институције примјењују законе и прописе, користе средства за одговарајуће намјене и да оцијенимо финансијско управљање, функцију интерне ревизије и систем интерних контрола.

Циљ и дјелокруг ревизије

Ревизију смо обавили у складу са Ревизионим стандардима Међународне организације врховних ревизионих институција – ISSAI и Међународним стандардима ревизије. Ревизија укључује испитивање, на бази извршених тестирања, доказа који су релевантни за исказане износе и објављивања у финансијским извјештајима, те регуларност финансијских трансакција које су укључене у финансијске извјештаје.

Ревизија је планирана и извршена тако да се добију информације и објашњења која сматрамо неопходним за обезбјеђење довољно доказа који пружају разумно увјерење да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане грешкама, преварама или другим нерегуларним радњама и како су средства утрошена у складу са одобреним буџетом и другим прописима.

Сматрамо да ревизија коју смо извршили пружа разуман основ за наше мишљење.

Квалификације се односе на следеће:

1.1. Провођење процедура набавки – видјети поглавље 5.1. овог Извјештаја.

Према нашем мишљењу:

Финансијски извјештаји ВНМАС-а за 2007. годину приказују реално и истинито финансијско стање на дан 31. децембра 2007. године и у складу су са Правилником о финансијском извјештавању и Правилнику о рачуноводству институција Босне и Херцеговине.

У свим материјално значајним аспектима, расходи Службе су употрејебљени за сврхе које је одредио Парламент БиХ и сукладни су релевантним прописима, осим за могуће ефекте који су исказани под тачком 1.1., горе наведеном.

Сарајево, мај 2008. године

II Налази и препоруке

1. Увод

Канцеларија за ревизију је извршила ревизију финансијског пословања ВНМАС-а у складу са Законом о ревизији, уважавајући опште услове окружења у којем је егзистирао ВНМАС. Ревизијом су утврђене одређене неправилности описане у Извјештају и ВНМАС-у је сугерисано да их отклони, односно предузме потребне радње и прихвати предложене препоруке како се неправилности не би понављале у даљем пословању.

Ревидирањем пословања ВНМАС-а у 2007. години утврдили смо одређене недостатке и пропусте који се односе на:

- Систем интерних контрола који прописује руководство ВНМАС-а, који није у потпуности, организиран на задовољавајућем нивоу (видјети поглавље 3. овог Извјештаја);
- Планирање буџета за 2007. годину (видјети поглавље 4. овог Извјештаја);
- Извршене набавке током 2007. године (видјети поглавље 5.1. овог Извјештаја);
- Пропусти и недостаци учињени током пописа средстава и извора средстава (видјети поглавље 6. овог Извјештаја);

2. Осврт на препоруке из Извјештаја о ревизији за 2006. годину

Реализоване препоруке

- Предузете су одређене активности у вези са пописом средстава и извора средстава те је овај процес значајно унапријеђен и као такав подигнут на виши ниво који обезбјеђује квалитетније и поузданије информације о стању средстава и извора средстава у ВНМАС-у, мада и даље постоје одређени мањи пропусти, што треба да се отклони у наредном периоду.

Препоруке које нису реализоване

- Поновно су уочене одређене слабости у примјени Закона о јавним набавкама.

Активности које су у току

- Предузимају се одређене активности на унапређењу и доградњи постојећег система интерних контрола у складу са Водичем за ефикасну интерну контролу и COSO моделу система интерних контрола.

3. Систем интерних контрола

Ревизија је извршила испитивање и оцјену система интерних контрола ВНМАС-а, и том приликом смо уочили како постоје одређени недостаци и пропусти, који нам говоре постојећи систем и даље треба да се надограђује у циљу обезбјеђења заштите пословања од могућих пропуста и недостатака у разумној мјери. Када су питању недостаци и пропусти они се прије свега огледају у примјени Закона о јавним набавкама (погледати поглавље 5.1. овог Извјештаја) и извршеном попису средстава и извора средстава (погледати поглавље 6. овог Извјештаја).

Препорука:

Руководство ВНМАС-а треба да настави са доградњом и јачањем система интерних контрола у свим пословним процесима на основу Инструкције за развој и одржавање система интерних контрола коју је израдило Министарство финансија и трезора.

4. Планирање буџета

Анализирањем планираног и извршеног буџета, уочили смо како ВНМАС није прекорачио поједине ставке одобреног (реструктурисаног) буџета по врстама расхода, нити укупан буџет за 2007. годину, што се показује и види у приложеној табели Извршење буџета за период од 01.01. до 31.12.2007. године (видјети прилог бр. 1.). Остварени укупни расходи ВНМАС-а за 2007. годину износили су 6.388.988,25 КМ или 211.011,75 КМ мање од планираних 6.600.000,00 КМ. Надаље, напомињемо како је буџет планиран на основу 185 запосленика, а исти је на крају године реализован са 184 запосленика.

Анализом планираног и извршеног буџета за 2007. годину, како по појединим буџетским ставкама тако и на нивоу укупног буџета, уочили смо одређене недостатке који се првенствено огледају у диспропорцији планираног и реализованог буџета (посебно на ставку плате и накнаде запослених) због чега је у 11. мјесецу дошло до реструктурисања расхода у износу од 507.000,00 КМ. Одлуком о реструктурисању умањена су средства на конту плате и накнаде у износу од 300.000,00 КМ, те мањи износи на другим контима. Сав прерасподијељени новац је преусмјерен за набавку опреме. Сматрамо да се касно добијање одобрења за реструктурирањем буџетских средстава, једним дијелом, одразило и на проведене процедуре набавке опреме гдје су уочене одређене неправилности (видјети поглавље 5.1. овог Извјештаја).

По мишљењу ревизије овакав начин планирања није у цијелости задовољавајући, те би требало да се у обзир узимају реални плански задаци које ВНМАС треба и може да реализује, те стварно потребни трошкови, а исти треба да се ускладе са финансијским планом тј. одобреним буџетом.

Када је у питању планирање буџета, желимо посебно да укажемо на чињеницу како се у финансирању пословних активности ВНМАС-а континуирано смањује учешће донатора, а повећава учешће буџетских средстава. Из тог разлога сматрамо потребним напоменути да руководство ВНМАС-а у сарадњи са Министарством финансија и трезора треба на вријеме да предузме све активности како би прелазак на потпуно буџетско финансирање протекао без посебних потешкоћа.

Препорука:

ВНМАС треба да сачини потпуну анализу процеса планирања и извршења буџета за 2007. годину, како на нивоу укупног буџета тако и по појединим буџетским ставцима (посебно ставку плате и накнаде), те да предузима активности и врши припреме за вријеме када ће донације бити све мање и мање и када ће се цијелокупно финансирање вршити из домаћих извора.

5. Усаглашеност са законима и правилима

5.1. Јавне набавке¹

Током ревизије смо утврдили како систем интерних контрола код процеса набавки, још увијек није успостављен на начин да је обезбијеђен потпун надзор и квалитетна контрола у свим фазама процеса набавки, од самог планирања процеса набавки до праћења извршења закључених уговора. Желимо скренути пажњу руководству ВНМАС-а на сљедеће недостатке у процесима набавки које смо уочили током обављања ревизије:

Набавка рачунарске опреме (85.570,00 КМ): Ревизијом процеса набавки рачунарске опреме утврђено је како је по наведеном основу извршена набавка у износу од 85.570,00 КМ, а планирани износ је био 85.000,00 КМ.

Набавка је извршена путем пет конкурентних поступака без јавног објављивања, а предмети набавке су били: хард дискови IBM (21.481,20 КМ), рутери (8.944,04), UPS (15.104,70 КМ), принтери (18.951,66 КМ) и сервери (21.088,08).

Процедуре наведених поступака набавке започете су 03.12.2007. године, а избор најповољнијих понуђача извршен је 18. односно 19. 12.2007. године.

Од пет наведених конкурентских поступака најповољнији добављач у три поступка (hard дискови, принтери и сервери) је била иста фирма.

Узимајући у обзир наведено утврдили смо како је ВНМАС провео набавку рачунарске опреме путем више конкурентских поступака, мада су у складу са одредбама Закона о јавним набавкама и Упутству које је издала Агенције за јавне набавке постојали услови за провођење отвореног поступка за набавку наведене опреме. По ријечима запослених до овога је дошло због касног доношења Одлуке о реструктурисању буџетских средства и временског ограничења за провођење отвореног поступка који захтијева више времена од конкурентских поступака. Руководство ВНМАС-а такође наводи и додатне разлоге неопходности одвијања пословних процеса за које су потребна одређена техничка помагала. Ревизија уважава све ове разлоге, али сматрамо како ипак требају да се поштују одређена законска рјешења и да је приликом вршења набавки потребно да се одабере одговарајући поступак или примјене одређена законска рјешења у случају хитности.

Препорука:

Потребно је да се преиспита начин провођења процедура набавки, те предузму потребне мјере и активности како би се поступци проводили у складу са одредбама Закона о јавним набавкама. Истичемо како према одредбама Закона о јавним набавкама није дозвољено дијељење предмета уговора са намјером избјегавања примјене набавних поступака утврђених Законом. Сугерирамо да се у случајевима дилема око поступања у појединим ситуацијама везано за процедуре набавки, консултира Агенција за јавне набавке, у циљу досљедне и правилне примјене Закона.

Набавка горива: У 2007. години је вршена на темељу оквирних споразума који су закључени за 2006. годину након процедуре проведене у 2005. години, на период од годину дана са опцијом аутоматског продужавања односно раскида на основу писмене обавијести. На овај начин је остављена могућност неограниченог трајања уговора што је са позиције ревизије неприхватљиво (Водичем за јавне набавке трајање оквирних споразума је ограничено на двије године, "осим ако је то у изузетним случајевима оправдано због карактеристика конкретног предмета уговора и одобрено од стране Агенције за јавне набавке").

¹ Ревидиране набавке које су реализиране из буџетских средстава

Уговори са добављачима за поправку возила су такође, након провођења процедуре у 2005. години, закључени на три године са роком важења до 01.05.2008. године.

Рачунарски материјали: Критерији «квалитет» и «гарантни рок» су непрецизно дефинисани, тј. није прецизирано шта се под тим критеријумима подразумева, нити шт ће се приликом бодовања оцјењивати. Из расположиве документације не може да се сигурно утврди на који начин је извршено бодовање по овом критеријуму (квалитет оцјењен према достављеним сертификатима). По нашем мишљењу постављање захтјева за гарантним роком је неадекватан јер се ради о потрошној роби (тонери и кертриџи). Такође, у тендерској документацији нису наведене оквирне или планиране количине па укупна вриједност понуде представља збир јединичних цијена свих понуђених артикала.

Избор добављача за **средства за одржавање хигијене** је извршен на основу збира јединичних цијена за све артикле, а не на основу укупне вриједности понуде јер у тендерској документацији нису наведене количине.

Пикети за обиљежавање: У тендерској документацији није јасно наведено шта се сматра под критеријем «квалитет» (иако је наведен захтјев да се назначи врста дрвета од ког ће се носачи израђивати). У записнику о бодовању смо уочили како неким понудама недостају изјашњења о начину плаћања што може да се сматра и суштинским недостатком понуде. Сматрамо како убудуће треба јасно да се назначи да понуда треба да садржи све елементе који се бодују, како се не би излагали ризику од евентуалних жалби понуђача који су учествовали у процедури избора.

Осигурања возила: Уочено је како критеријуми за оцјену понуда (цијена 60%, увјети плаћања 20%, однос примљених и исплаћених штета 10% и рок исплате штете 10%) нису били примјењени онако како је било објављено (свим добављачима је по основу цијене додијељено 60 бодова, а не припадајући процентуални број бодова) што је резултирало жалбом и поновном оцјеном понуда. Ово указује на неопходност одређивања јасних и прецизних критеријума и њихову досљедну примјену.

Дигитални апарати: Утврдили смо како понуда од једне фирме није пристигла у прописаном року (14.06.2007. године до 12:00 сати). Иста је пристигла 14.06.2007. године у 12:10 сати, међутим понуда није одбијена већ је комисија приступила отварању свих приспјелих понуда (укупно су пристигле тро (3) понуде). С обзиром да се радило о конкурентском захтјеву за достављање понуда без објављивања обавјештења о набавци у Службеном гласнику БиХ, исти је требало да се поништи јер у прописаном року није прикупљен одговарајући број понуда у складу са чланом 46. Закона о јавним набавкама БиХ.

Општа препорука:

Да се изврши анализа свих уочених пропуста и недостатака у провођењу Закона о јавним набавкама, како се исти не би понављали у наредном периоду.

6. Попис средстава и извора средстава

Ревизијом пописа средстава и извора средстава констатовано је да је учињен значајан напредак по питању евидентирања средстава, означавању истих, те усклађивању стања утврђеног пописом са стањем у пословним књигама.

Међутим ипак су констатовани одређени недостаци који у наредном периоду треба да се отклоне, а који се односе се на следеће:

- Нису пописане све обавезе ВНАС-а како према добављачима тако и према физичким лицима и дјелатницима. Наиме, утврђене су одређене разлике између обавеза наведених у билансу стања и пописаних обавеза, а наведене разлике се односе на фактуре пристигле у јануару 2008. године, плату за децембар 2007. године, те остале обавезе.
- Пописом нису обухваћена средства у припреми.

- Пописне листе сталних средстава, груписаних по контима, које би садржавале појединачне вриједности средстава, те позиције стање по попису и стање према књигама, нису сачињаване.
- Још није потпуно ријешено питање задуживања средстава, али је утврђено да је овај поступак у току.

Препорука:

Наведене неправилности треба да се отклоне у наредном периоду, како би се попис средстава и извора средстава вршио у складу са рачуноводственим правилима. Осим тога, потребно је да се заврши поступак задуживања средстава, јер је то гаранција бољег односа према средствима, а са друге стране омогућава једноставнији начин утврђивања одговорности за евентуално отуђење или нестанак средстава.

III Кореспонденција

ВНМАС-у је уручен Нацрт извјештаја о ревизији за 2007. годину, на разматрање и достављање евентуалних нових доказа и коментара на налазе ревизије.

У остављеном року од 15 дана, ВНМАС је доставио коментаре на налазе садржане у Нацрту извјештаја о ревизији.

По нашој процјени, ВНМАС није доставио нове доказе и чињенице које би значајније утицале на измјену налаза садржаних у Нацрту извјештаја о ревизији. По тој основи овај Извјештај представља коначни извјештај достављен клијенту без корекција у односу на Нацрт извјештаја о ревизији.

У прилогу Извјештаја достављамо вам коментар ВНМАС-а на Нацрт извјештаја и наш одговор на коментаре ВНМАС-а.

**ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

мр Драган Кулина

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Миленко Шего